

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

26.02.2025 № 70/13-р/к

Справа № 5/03-183-24

м. Харків

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) в рамках здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції встановлено, що **ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ** рішенням від 16.02.2016 № 70 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 07.09.2010 № 537 «Про затвердження Положення про порядок провадження торговельної діяльності та надання послуг на території м. Суми» (зі змінами) затверджено Положення про порядок провадження торговельної діяльності та надання послуг на території м. Суми, яким встановлено для суб'єктів господарювання усіх форм власності (в тому числі і для тих, що не належать до комунальної форми власності) обов'язок погодження режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування на території міста Суми.

За результатами розгляду справи № 5/03-183-24 адміністративна колегія Відділення визнала дії **ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**, які полягають у прийнятті рішення від 16.02.2016 № 70 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 07.09.2010 №537 «Про затвердження Положення про порядок провадження торговельної діяльності та надання послуг на території м. Суми», яке обмежує право суб'єктів господарювання некомунальної форми власності на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погодження режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування на території Сумської міської територіальної громади, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств.

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ зобов'язано припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції у чотиримісячний термін з дня отримання рішення.

Адміністративна колегія Відділення, розглянувши матеріали справи № 5/03-183-24 про порушення **ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ** законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді

антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств, та подання відділу досліджень і розслідувань в Сумській області від 14.02.2025 № 70-03/104-П з попередніми висновками у справі № 5/03-183-24,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) В рамках здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема, в частині прийняття органами місцевого самоврядування рішень, які впливають на конкуренцію, Відділенням було направлено до ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листа про надання інформації від 17.07.2024 № 70-02/2190е.
- (2) ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 02.08.2024 № 4942/03.02-07 (вх. № 70-01/1936 від 02.08.2024) надано відповідь.
- (3) Відділенням до ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ направлено листа про надання інформації від 17.10.2024 № 70-02/3737е.
- (4) ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 04.11.2024 № 8094/03.02-07 (вх. № 70-01/2854 від 06.11.2024) надано відповідь.
- (5) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 28.11.2024 № 70/217-рп/к розпочато розгляд справи № 5/03-183-24 за ознаками вчинення ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлюються непередбачені законами України обмеження самостійності підприємств щодо здійснення господарської діяльності на території Сумської міської територіальної громади.
- (6) Листом від 28.11.2024 № 70-02/4625е ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ направлено копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 28.11.2024 № 70/217-рп/к про початок розгляду справи №5/03-183-24. Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення за номером 0600988359880 лист від 28.11.2024 № 70-02/4625е вручено за довіреністю 03.12.2024.
- (7) Відділенням до СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ направлено листа про надання інформації від 15.01.2025 № 70-02/272е.
- (8) ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 03.02.2025 № 365/03.02-07 (вх. № 70-01/368 від 04.02.2025) надано відповідь на лист Відділення про надання інформації від 15.01.2025 № 70-02/272е.
- (9) Відділенням до ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ направлено листа про надання інформації від 15.01.2025 № 70-02/273е.
- (10) ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 28.01.2025 № 364/03.02-07 (вх. № 70-01/299 від 29.01.2025) надано відповідь на лист Відділення про надання інформації від 15.01.2025 № 70-02/373е.
- (11) Листом від 14.02.2025 № 70-02/900е Відділенням було надіслано за місцезнаходженням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ копію подання від 14.02.2025 №70-03/104-П з попередніми висновками у справі № 5/03-183-24 та інформацію про дату, час та місце засідання адміністративної колегії Відділення щодо результатів розгляду справи № 5/03-183-24.
- (12) Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення за

номером 0601113111627 лист Відділення від 14.02.2025 № 70-02/900є, яким направлено до ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ копію подання з попередніми висновками у справі № 5/03-183-24, вручено за довіреністю 19.02.2025.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (13) Відповідачем у справі № 5/03-183-24 є ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.
- (14) ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, є юридичною особою з організаційно-правовою формою – орган місцевого самоврядування; ідентифікаційний код юридичної особи – *«інформація, доступ до якої обмежено»*, місцезнаходження: *«інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (15) Згідно зі статтею 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які передбачають спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
- (16) Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.
- (17) Виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, згідно зі статтею 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи, які підконтрольні і підзвітні відповідним радам.
- (18) Згідно із частиною першою статті 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування є юридичними особами і наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону
- (19) Отже, відповідно до статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ входить до системи місцевого самоврядування.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (20) Відповідно до статті 73 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» акти ради, міського голови, виконавчого комітету, прийняті в межах своєї компетенції, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.
- (21) Частиною третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.
- (22) Статтею 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено повноваження виконавчих органів в галузі житлово-комунального господарства,

побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку.

- (23) Так, до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать, зокрема, такі повноваження:
- власні (самоврядні) – встановлення зручного для населення режиму роботи підприємств комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад;
 - делеговані - встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності.
- (24) Суб'єкти господарювання при організації продажу окремих груп продовольчих та непродовольчих товарів, здійснення різних видів торгівлі, роботи закладів ресторанного господарства повинні керуватися та дотримуватися вимог Законів України «Про захист прав споживачів», «Про споживчу кооперацію», «Про систему громадського здоров'я», «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», Порядком провадження торговельної діяльності та правилами торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 № 833 (далі – Порядок № 833), Правилами роботи дрібнороздрібної торговельної мережі, затвердженими наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 08.07.1996 № 369 (далі – Правила № 369), Правилами роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства, затверджених наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 24.07.2002 № 219, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20.08.2002 за № 680/6968 (далі – Правила №219), та іншими нормативно-правовими актами, які регулюють торговельну діяльність.
- (25) Так, пунктом 13 Порядку № 833 передбачено, що режим роботи торговельного об'єкта та закладу ресторанного господарства, що належать до комунальної власності, встановлюється органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства. Для закладу ресторанного господарства, який обслуговує споживачів на підприємствах, в установах та організаціях, режим роботи встановлюється суб'єктом господарювання за домовленістю з їх адміністрацією.
- (26) Пунктом 19 Правил № 369 передбачено, що режим роботи об'єктів дрібнороздрібної торговельної мережі встановлюється суб'єктом господарювання самостійно, а у випадках, передбачених законодавством, за погодженням з органами місцевого самоврядування.
- (27) Згідно з абзацом другим пункту 1.7 Правил № 219 режим роботи закладу ресторанного господарства встановлюється суб'єктом господарювання самостійно, крім закладів ресторанного господарства, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, режим роботи яких установлюється виконавчими органами сільських, селищних та міських рад. Для закладу ресторанного господарства, який обслуговує споживачів на підприємствах, в установах та організаціях, режим роботи встановлюється суб'єктом господарювання за домовленістю з їх адміністрацією.
- (28) Відповідно до частини сьомої статті 32 Закону України «Про систему громадського здоров'я» органи місцевого самоврядування затверджують правила додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях, якими з урахуванням особливостей окремих територій (зокрема курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних, заповідних) встановлюють заборони та обмеження щодо певних видів діяльності, що супроводжуються утворенням шуму, а також визначають порядок проведення заходів з

використанням вибухових речовин та/або піротехнічних виробів.

- (29) Таким чином, встановлення зручного для населення режиму роботи підприємств роздрібною торгівлі належить до компетенції виконавчих органів відповідних рад. Разом з тим, законодавством не надано повноваження виконавчим органам відповідних рад щодо встановлення режиму роботи підприємств, установ, організацій, які не належать до комунальної власності, без погодження такого режиму із власником, як і скасування такого.
- (30) Наведена правова позиція підтверджена постановою Верховного Суду від 27.05.2021 у справі № 691/1305/16-а.
- (31) Аналогічна позиція також розміщена на офіційному вебсайті Державної регуляторної служби України за посиланням <https://www.drs.gov.ua/press-room/vymogyoms-shhodo-pogodzhennya-rezhymu-roboty-kafe-ta-magazyniv-bezpidstavni/>, згідно з якою:
 - механізм надання такої адміністративної послуги як погодження режиму роботи є надуманим та не регламентованим законодавчо, а прийняття актів, які його запроваджують, не відповідає чинному законодавству України;
 - підприємці мають право самостійно встановлювати режим роботи й не зобов'язані погоджувати його з жодними органами (крім окремих випадків, встановлених законом);
 - важливим є той факт, що органи місцевого самоврядування встановлюють режим роботи «за погодженням з власниками», а не навпаки.

4. ОБСТАВИНИ СПРАВИ ТА ОПИС АНТИКОНКУРЕНТНИХ ДІЙ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

- (32) Рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 16.02.2016 № 70 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 07.09.2010 № 537 «Про затвердження Положення про порядок провадження торговельної діяльності та надання послуг на території м. Суми» (зі змінами) затверджено Положення про порядок провадження торговельної діяльності та надання послуг на території м. Суми (додаток до Рішення) (далі – Положення).
- (33) Положення визначає загальні умови провадження торговельної діяльності суб'єктами роздрібною торгівлі, оптової торгівлі, закладами ресторанного господарства, основні вимоги до торговельної мережі, мережі закладів ресторанного господарства і торговельного обслуговування споживачів (покупців), побутового обслуговування населення і регулюють відносини між замовниками та виконавцями у наданні побутових послуг на території м. Суми.
- (34) При цьому, пунктом 1.3 Положення передбачено, що Положення є обов'язковим до виконання суб'єктами господарювання, їх філіями, відділеннями та іншими відокремленими підрозділами, які здійснюють діяльність у сфері торгівлі, ресторанного господарства та послуг на території м. Суми.
- (35) Суб'єкт господарювання провадять торговельну діяльність та здійснюють побутове обслуговування населення після їх державної реєстрації, а у випадках, передбачених законом, за наявності відповідних дозвільних документів (ліцензії та інших документів дозвільного характеру, передбачених чинним законодавством України).
- (36) Суб'єкт господарювання може мати:
 - торговельні об'єкти оптової торгівлі, складське приміщення або мережу складів – для провадження оптової торговельної діяльності;
 - роздрібну, дрібнороздрібну торговельну мережу – для провадження роздрібною торговельної діяльності;

- мережу закладів ресторанного господарства (ресторани, кафе, кафетерії тощо) – для здійснення ресторанного обслуговування;
 - окремі приміщення, павільйони, кіоски, пересувні майстерні та приймальні пункти – для провадження діяльності з надання побутових послуг залежно від специфіки побутових послуг, що надаються.
- (37) Відповідно до пункту 4.1 Положення суб'єкти господарювання повинні, зокрема, дотримуватись правил та норм чинного законодавства у сфері торгівлі, послуг, ресторанного господарства, також режиму роботи об'єктів торгівлі, ресторанного господарства та сфери побутових послуг, незалежно від форми власності, встановленого відповідно до пункту 6 цього Положення та норм чинного законодавства.
- (38) Пунктом 6.1 Положення визначено порядок встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування, незалежно від форми власності, на території міста Суми у денний час (до 22:00 години).
- (39) Згідно з підпунктом 6.1.1 Положення встановлення за погодженням з власником зручного для населення режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування, незалежно від форми власності, на території міста Суми у денний час, погоджується начальником виконавчого органу Сумської міської ради з питань підприємництва, торгівлі та споживчого ринку та затверджується заступником міського голови відповідно до розподілу обов'язків.
- (40) Відповідно до підпункту 6.1.3 Положення для оформлення режиму роботи суб'єкт господарювання подає уповноваженому представнику заповнений бланк заяви на встановлення режиму роботи відповідного зразка (додаток 1 до Положення) у 2-х примірниках та копії:
- документів, що засвідчують право власності на приміщення, де буде здійснюватися торгівля (надання послуг) тощо або копії договору оренди (у разі оренди);
 - документів, які підтверджують право власності або користування земельною ділянкою за відповідним функціональним призначенням.
- Кожна копія посвідчується нотаріально або уповноваженим представником за наявності оригіналу документа. Заявник несе відповідальність згідно з законодавством за достовірність інформації зазначеної в заяві та документах, що додаються до неї.
- (41) Згідно з підпунктом 6.1.5 Положення підставою для відмови у встановленні режиму роботи є:
- подання суб'єктом господарювання неповного пакета документів, визначених пунктом 1.3 Положення;
 - виявлення в документах, поданих суб'єктом господарювання, недостовірних відомостей;
 - використання приміщення не за цільовим призначенням.
- (42) Пунктом 6.2 Положення визначено порядок встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування, незалежно від форм власності, на території міста Суми у нічний час (після 22:00 години).
- (43) Відповідно до підпункту 6.2.1. встановлення за погодженням з власником зручного для населення режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування, незалежно від форми власності, на території міста Суми у нічний час розглядається виконавчим комітетом Сумської міської ради.
- (44) Відповідно до підпункту 6.2.3 Положення діяльність підприємств, установ та організацій

сфери обслуговування, незалежно від форми власності, у нічний час здійснюється суб'єктом господарювання за наявності відповідного рішення виконавчого комітету Сумської міської ради та з дотриманням вимог цього Положення.

- (45) Згідно з підпунктом 6.2.5 Положення суб'єкт господарювання для встановлення режиму роботи у нічний час подає до виконавчого комітету Сумської міської ради заяву заповнену в довільній формі та копії документів:

- що засвідчують право власності на приміщення, де буде здійснюватися торгівля (надання послуг) тощо, чи копії договору оренди (у разі оренди);
- що підтверджують право власності або користування земельною ділянкою за відповідним функціональним призначенням.

Кожна копія посвідчується нотаріально або уповноваженим представником за наявності оригіналу документа. Заявник несе відповідальність згідно з законодавством за достовірність інформації зазначеної в заяві та документах, що додаються до неї.

- (46) Відповідно до підпункту 6.2.7 Положення Підставою для відмови у встановленні режиму роботи у нічний час є:

- наявність письмових звернень та/або скарг від населення до міського голови, Сумської міської ради чи її виконавчого комітету про порушення суб'єктом господарювання, зазначеного у заяві, вимог статті 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (втратив чинність 01.10.2023), підтверджених при розгляді відповідно до Закону України «Про звернення громадян»;
- подання суб'єктом господарювання неповного пакета документів;
- виявлення в документах, поданих суб'єктом господарювання, недостовірних відомостей;
- використання приміщення не за цільовим призначенням.

- (47) Пунктом 6.3 Положення передбачено, що у разі відмови у встановленні запропонованого суб'єктом господарювання режиму роботи об'єкту торгівлі, ресторанного господарства та сфери послуг, суб'єкт господарювання може подати документи на повторний розгляд після усунення причин, що стали підставою для відмови.

- (48) Відповідно до пункту 9.1. Положення контроль за дотриманням цього Положення здійснює виконавчий орган Сумської міської ради з питань підприємництва, торгівлі та споживчого ринку шляхом проведення обстежень об'єктів торгівлі, ресторанного господарства та послуг відповідно до чинного законодавства України.

- (49) Отже, Положенням встановлено для суб'єктів господарювання усіх форм власності (в тому числі некомунальної) обов'язок погодження режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування на території міста Суми.

- (50) Крім того, рішенням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 30.09.2024 №5025-МР м. Суми затверджено перелік адміністративних послуг, які надаються через управління «Центр надання адміністративних послуг у м. Суми», до якого включені, зокрема, послуги встановлення за погодженням з власником зручного для населення режиму підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності, на території Сумської міської територіальної громади у денний та нічний час (посилання: <https://cnap.gov.ua/posluga-list>).

- (51) Заступником міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради затверджені інформаційні картки адміністративних послуг щодо встановлення за погодженням з власником зручного для населення режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності, на території Сумської міської

територіальної громади у денний та нічний час, відповідно.

- (52) Згідно з інформаційними картками вищезазначених адміністративних послуг заява та перелік документів, необхідних для отримання кінцевого результату адміністративної послуги, подаються безоплатно до відповідального представника управління «Центр надання адміністративних послуг у м. Суми» СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ особисто.
- (53) Суб'єктом надання адміністративних послуг є ДЕПАРТАМЕНТ ІНСПЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.
- (54) Строк надання адміністративної послуги «Встановлення за погодженням з власником зручного для населення режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності, на території Сумської міської територіальної громади у денний час (до 22.00 години)» – протягом 5-ти робочих днів з дня отримання заяви. Результатом надання адміністративної послуги є видача узгодженого режиму роботи об'єкту торгівлі, ресторанного господарства та сфери послуг на території Сумської міської територіальної громади.
- (55) Строк надання адміністративної послуги «Встановлення за погодженням з власником зручного для населення режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності, на території Сумської міської територіальної громади у нічний час (після 22.00 години)» – протягом 30-ти робочих днів з дня отримання заяви (до прийняття рішення виконавчого комітету Сумської міської ради). У разі прийняття рішення протягом 2-х робочих днів уповноважений представник інформує заявника про результат розгляду засідання виконавчого комітету Сумської міської ради відповідного рішення. Результатом надання адміністративної послуги є видача копії рішення виконавчого комітету Сумської міської ради на встановлення режиму роботи у нічний час (після 22.00 години).
- (56) За результатами аналізу інформації, наданої ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листами від 04.11.2024 № 8094/03.02-07 (вх. № 70-01/2854 від 06.11.2024) та від 28.01.2025 №364/03.02-07 (вх. № 70-01/299 від 29.01.2025), Відділенням встановлено, що за період з 01.01.2023 по 31.12.2024 до ДЕПАРТАМЕНТУ ІНСПЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надійшло 3 заяви суб'єктів господарювання некомунальної форми власності на встановлення за погодженням з власником зручного для населення режиму роботи у денний час об'єктів торгівлі, розташованих у місті Суми, а саме від:
 - *«інформація, доступ до якої обмежено»* (ідентифікаційний код юридичної особи - *«інформація, доступ до якої обмежено»*), назва об'єкта - магазин «Маркетопт Express», адреса: м. Суми, вул. Куликівська, буд. 27 (режим роботи погоджено 09.11.2023);
 - *«інформація, доступ до якої обмежено»* (реєстраційний номер облікової картки платника податків – *«інформація, доступ до якої обмежено»*), назва об'єкта - магазин «CaifFood», адреса: м. Суми, вул. Іллінська, буд. 31 (режим роботи погоджено 27.11.2023);
 - *«інформація, доступ до якої обмежено»* (ідентифікаційний код юридичної особи - *«інформація, доступ до якої обмежено»*), назва об'єкта - магазин «Маркетопт», адреса: м. Суми, вул. Металургів, буд 16 (режим роботи погоджено 04.05.2024).
- (57) Рішень, наказів, інших розпорядчих документів щодо відмови у погодженні режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування некомунальної форми власності на території Сумської міської територіальної громади ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ протягом 2023 - 2024 років не приймалося.
- (58) Разом з тим, норма статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визнає порушення законодавства про захист економічної конкуренції вказані в ній дії

(бездіяльність) не лише в разі призведення ними до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції, а й у разі можливості (імовірності) настання негативних наслідків, тобто можливості такого призведення. Сама собою наявність відповідної можливості є достатньою підставою для кваліфікації дій (бездіяльності) відповідного органу за статтею 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (постанови Верховного Суду від 18.11.2021 у справі № 910/19109/19, від 17.08.2021 у справі № 904/4062/20 та від 07.08.2018 у справі № 922/3715/17).

- (59) Режим роботи закладів торгівлі, громадського харчування та побутового обслуговування населення, що не належать до комунальної форми власності може встановлюватися суб'єктами господарювання самостійно. При цьому орган місцевого самоврядування звертається до суб'єкта господарювання з метою погодження режиму роботи, а не навпаки.
- (60) Важливим є той факт, що **органи місцевого самоврядування встановлюють режим роботи «за погодженням з власниками», а не навпаки**. Окрім цього, вказана норма не надає жодних дозвільних повноважень виконавчим органам сільських, селищних та міських рад.
- (61) Таким чином, орган місцевої влади може лише звертатися до суб'єкта господарювання з метою отримання від нього згоди на встановлення режиму роботи, проте, ні в якому випадку не вимагати від суб'єкта господарювання отримання будь-яких погоджень від органів влади.
- (62) Слід зазначити, що законодавством України встановлений вичерпний перелік документів дозвільного характеру. Погодження щодо режиму роботи не закріплено Законом України «Про перелік документів дозвільного характеру», а відтак і **вимоги щодо його отримання є безпідставними**.
- (63) Отже, механізм надання такої адміністративної послуги як погодження режиму роботи є надуманим та не регламентованим законодавчо, а прийняття актів, які його запроваджують, не відповідає чинному законодавству України.
- (64) Підприємці мають право самостійно встановлювати режим роботи й не зобов'язані погоджувати його з жодними органами (окрім окремих випадків, встановлених законом).
- (65) Таким чином, дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ обмежують право суб'єктів господарювання, що не належать до комунальної форми власності, на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погодження режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування на території Сумської міської територіальної громади, що, в свою чергу, може створювати бар'єри вступу на ринок через впровадження неправомірної процедури погодження режиму роботи, а також можливість відмовити у такому погодженні.

5. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

- (66) Згідно з частиною другою статті 19 Конституції України органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.
- (67) Статтею 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.
- (68) Згідно із частиною третьою статті 18 Господарського Кодексу України органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам забороняється приймати акти та вчиняти дії, які усувають конкуренцію або необґрунтовано сприяють окремим конкурентам у підприємницькій діяльності, чи запроваджують обмеження на ринку, не передбачене законодавством. Законом можуть бути встановлені винятки з цього правила з метою забезпечення національної безпеки, оборони чи інших загальносуспільних інтересів.

- (69) Частиною другою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (70) Виконання органами влади та органами місцевого самоврядування зобов'язання щодо сприяння розвитку конкуренції та не вчинення будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію, здійснюється шляхом створення конкурентного середовища для здобуття суб'єктами господарювання переваг над іншими суб'єктами господарювання завдяки власним досягненням, чим забезпечується змагальність між суб'єктами господарювання, що є головною ознакою економічної конкуренції.
- (71) Недотримання органами влади та органами місцевого самоврядування зазначених принципів призводить до спотворення конкуренції та відповідно до нездійснення ними заходів щодо сприяння розвитку конкуренції, що є одним із заходів, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму.
- (72) Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними діями органів місцевого самоврядування є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів місцевого самоврядування, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.
- (73) Відповідно до абзацу дев'ятого частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, зокрема, визнаються дії, якими встановлюються не передбачені законами України заборони та обмеження самостійності підприємств, у тому числі щодо придбання чи реалізації товарів, ціноутворення, формування програм діяльності та розвитку, розпорядження прибутком.
- (74) Під обмеженням конкуренції розуміють поведінку органу місцевого самоврядування, яка обмежує можливість учасників ринку конкурувати між собою на відповідному ринку.
- (75) Відповідно до частини другої статті 25 Господарського Кодексу України органам державної влади і органам місцевого самоврядування, що регулюють відносини у сфері господарювання, забороняється приймати акти або вчиняти дії, що визначають привілейоване становище суб'єктів господарювання тієї чи іншої форми власності, або ставлять у нерівне становище окремі категорії суб'єктів господарювання чи іншим способом порушують правила конкуренції.
- (76) Вчинення антиконкурентних дій органами місцевого самоврядування відповідно до частини третьої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» забороняється.
- (77) Відповідно до пункту 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентні дії органів місцевого самоврядування є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (78) Отже, дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, що полягали у прийнятті рішення від 16.02.2016 № 70 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 07.09.2010 № 537 «Про затвердження Положення про порядок провадження торговельної діяльності та надання послуг на території м. Суми» (зі змінами), яке обмежує право суб'єктів господарювання некомунальної форми

власності на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погодження режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування на території Сумської міської територіальної громади, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств.

- (79) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.
- (80) Згідно з абзацом четвертим частини першої статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі про зобов'язання органу влади, органу місцевого самоврядування, органу адміністративно-господарського управління та контролю скасувати або змінити прийняте ним рішення чи розірвати угоди, визнані антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

6. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧІВ ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (81) На подання з попередніми висновками у справі № 5/03-183-24, направлене до ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 14.02.2025 № 70-02/900є, ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ не надав до Відділення заперечень чи зауважень.

7. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ВІДДІЛЕННЯ

- (82) Таким чином, доказами, зібраними у справі № 5/03-183-24, доводиться висновок адміністративної колегії Відділення про те, що дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, які полягали у прийнятті рішення від 16.02.2016 № 70 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 07.09.2010 № 537 «Про затвердження Положення про порядок провадження торговельної діяльності та надання послуг на території м. Суми» (зі змінами), яке обмежує право суб'єктів господарювання, що не належать до комунальної форми власності, на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погодження режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування на території Сумської міської територіальної громади, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктом 4 розділу VIII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (ідентифікаційний код юридичної особи – *«інформація, доступ до якої обмежено»*), місцезнаходження: *«інформація, доступ до якої обмежено»*), які полягають у прийнятті рішення від 16.02.2016 № 70 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 07.09.2010 №537 «Про затвердження Положення про порядок провадження торговельної діяльності та надання послуг на території м. Суми» (зі змінами), яке обмежує право суб'єктів господарювання, що не належать до комунальної форми власності, на самостійність здійснення господарської діяльності у вигляді обов'язку погодження режиму роботи підприємств, установ та організацій сфери обслуговування на території Сумської міської територіальної громади, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим абзацом дев'ятим частини другої статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств.

2. Зобов'язати ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (ідентифікаційний код юридичної особи – *«інформація, доступ до якої обмежено»*), у чотиримісячний термін з дня отримання рішення, припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене в пункті 1 резолютивної частини цього рішення, про що повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України з наданням копій підтверджуючих документів.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Головуюча колегії

Наталя ТРЕГУБЕЦЬ